

80-річчя академіка НАН України В.К. ЛІШКА

Відомий учений-біохімік, доктор біологічних наук, дійсний член НАН України **Валерій Казимирович Лішко** народився 26 жовтня 1937 р. У 1960–1972 рр. працював в Інституті біохімії АН УРСР. З 1972 до 1977 р. був співробітником Інституту фізіології ім. О.О. Богомольця АН УРСР. У 1977 р. повернувся до Інституту біохімії ім. О.В. Палладіна АН УРСР на посаду директора, яку обіймав до 1988 р., з 1982 по 1991 р. очолював також відділ нейрохімії Інституту.

В.К. Лішко є одним із провідних спеціалістів України в галузі нейрохімії та мембранології. Його наукові роботи, присвячені вивченню систем активного і пасивного переносу іонів через плазматичну мембрану нервових клітин, тобто механізмів, що забезпечують проведення електричного імпульсу, широко відомі у нашій країні і далеко за її межами. Вивчаючи штучно одержані фосфоліпідні везикули (ліпосоми), він розробив безклітинну модель транспортувальних процесів, реконструював натрієвий насос (помпу), а також розробив безклітинну модель злиття біологічних мембран — процесу, який забезпечує взаємодію нейронів.

В.К. Лішко запропонував механізм активного переносу іонів; пояснив механізм взаємодії транспортувальної АТР-ази з серцевими глікозидами — специфічними інгібіторами натрієвого насоса; показав можливість використання мембранних везикул як моделі для вивчення активного переносу іонів. Під його керівництвом вперше у світі реконструйовано натрієвий канал на штучній фосфоліпідній мембрані, розроблено метод ідентифікації каналів нервових і м'язових мембран у безклітинних системах. Серед його наукових здобутків — виділення і очищення натрієвого каналу з мембранного матриксу нервових клітин. Він запропонував використовувати ліпосоми для створення носіїв нових лікарських форм, довів доцільність застосування ліпосом для лікування патологічних процесів у легенях.

З 1989 р. В.К. Лішко працює у США, де зосередився на дослідженні молекулярних структур, що відповідають за адгезію та міграцію клітин крові, і в результаті запропонував фізіологічний механізм, що запобігає утворенню тромбів.